

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7565, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Sedanji položaj katoličanstva v Španiji

Kakor sem že zadnjič povedal, so odnosi med Cerkvijo in državo v Španiji urejeni po konkordatu iz l. 1850. Po tem konkordatu katoliška Cerkev ni priznana samo kot edina državna cerkev, ampak uživa tudi predpravo, ki pa Cerkvi niso bile v korist, ampak le v škodo. Pouk od osnovne šole do vseučilišča se mora vršiti v katoliškem duhu, kar pa je ostalo vsekoli samo na papirju. Država daje Cerkvi za duhovščino 60 milijonov peset vsako leto. Cerkevno premoženje, vključno s premoženjem redov, je prosto davčin. Civilne in državne oblasti so dolžne udeleževati se slovesne službe božje in obhodov. Kralj imenuje škofo, večino kanonikov in župnike kot patron vseh cerkvenih nadarbin. Škof ima pravico imenovati samo vikarje, ki pa niso števili. Svoje »privilegije« mora torej Cerkev v Španiji plačevati s tem, da ima zelo malo besede v svojih lastnih zadevah.

Volitve 12. aprila 1931 niso pokazale samo, da je bila monarhija med ljudstvom nepopularna, ampak so razodele svetu tudi žalostno dejstvo, kako malo vpliva ima Cerkev na javno življenje Španije. Španski katoličani pa so imeli priložnost videti, kako so pridobili večino ljudstva republikanci in socialisti, medtem ko oni spali, zanašajoč se na »privilegije« Cerkve.

Naskok na samostane je bil tako za katoličane kakor za desničarske republikance veliko presenečenje. Ideja tega programa ni prišla iz delavskih množic, pa tudi komunisti in sindikalisti po mojem mnenju niso bili pravi aranžerji teh požigov, čeprav se jih je ta ali oni iz njih udeležil. Pogrom je bil delo majhnega števila zločinskih elementov, ki so bili najeti na ulici za pet durov in katerim so zagotovili, da ne bodo kaznovani. Ne bomo se zmotili, če konstatiramo, da so iniciatorji bili iz vrst framasovskih lože. Napad je bil predvsem naperjen proti onim samostanom, ki imajo šole. To se je zgodilo v času, ko izmed 140.000 madridskih otrok pohađa državne šole samo 34.000, dočim obiskuje privatne šole 44.000, ostala deca pa je sploh brez vsakega pouka. Najbolj žalostno dejstvo pri teh pogromih je bila indiferenca množice, ki je s požigalci simpatizirala, in pa strahopetnost dobrih elementov.

Ti dogodki so bili pripravljeni po tisku, ki ne pozna nobene meje pri svojem protiverskem delu. Res je, da je katoliški tisk v Španiji dobro organiziran, čemur se človek mora jako čuditi, ako pomisli, da so španski katoličani sicer brez vsake organizacije. Največji katoliški dnevnik »El Debate« je imel v Madridu nedavno 80.000 naročnikov in je po samostanskih pogromih zrastel na 120.000. Drugi dnevnik »ABC« ima v Madridu tiražo 150.000, vendar je ta list bolj desničarski nego katoliški. »La Nación«, ki ima tiražo 40.000, je pisan v duhu bivšega diktatorja Primo de Riveria. Vseskozi reakcionaren je »El Siglo futuro«. Protiverski tisk pa je reprezentiran po dnevniku »El Sol«, ki ima večerno izdajo »La Voz«. Tiraža znaša 80.000. Ta list je skupaj s monarhijo vedno napadal tudi katoliško Cerkev, češ, da je z njo združena. Ostali svobodomiselni listi so »El Crisol«, »El Liberal«, »La Libertad«, »El Herald de Madrid«, »La Tierra« in »El Socialista«. Še veliko več zla pa sta napravila protiverske humoristična lista »La Traca« in »El Cercero«, dva vseskozi umazana lista, ki se pa silno bereta.

Volitve v ustavodajno skupščino niso prinesle desničarske in zmerne večine, kakor so mnogi po pogromu na samostane pričakovali, ampak nasprotno. Ali je rezultat teh volitev sploh izraz španske narodne volje? Starostna doba volivca se je znižala od 25 let na 23, ženske so dobile polno volilno pravico, nolkakor pa ne aktivne. Dežela je razdeljena v volivne okraje, od katerih vsak pošlje v parlament določeno število poslancev. Tri četrtine mandatov okraja pripade večini, ena četrtina pa manjšini. Te mandate dobi ona skupina, ki je zbrala 20% vseh glasov v okraju. Vsak volivec zapiše na listek imena tistih kandidatov, katere hoče voliti. Na ta način se volijo osebe, ne pa stranke, in vsak kandidat, ki je napisan na listku, šteje en glas. V Madridu je lahko vsak volivec napisal 14 kandidatov in je tako imel 14 glasov. Ta sistem večine in manjšine je imel za posledico, da je zelo veliko glasov ostalo v parlamentu brez zastopstva. Tako so bili izvoljeni v provinc: nekateri poslanci s samo 1000 glasovi, dočim katolik Angel Herrera v Madridu ni bil izvoljen, čeprav je dobil 27.000 glasov, ker ti glasovi ne predstavljajo 20% vseh glasov volivnega okraja. Tudi so civilni gubernatorji izvajali velik pritisk na volivce in volilni odbori so si dovoljevali goljufije. Seveda je tudi, kakor vedno, veliko dobrih ljudi ostalo doma, namesto da gre na volišče. Kljub temu pa bi ustavodajna skupščina ne izgledala bistveno drugače, nego je izšla iz volivnih žar, ker ni nobenega dvoma, da imajo v Španiji večino levičarski elementi.

Kako je sestavljena ustavodajna skupščina? Monarhisti imajo 1 poslanca (grof Romanones); neodvisni republikanci 3 (Osorio Golaro, Sanchez Guerra, Melquades Alvarez); Baskiško-navarsko-katoliški blok 16; katoliško-konservativni-agrarni blok 15; Accion Nacional, na novo ustanovljena katoliška stranka 1. K pravim katoliškim poslancom se mora šteti samo baskiško stranko, Agrarje in Accion Nacional, torej 32 poslanca. Če pristojimo k njim druge, ki smo jih kot desničarje tukaj navedli in ki od slučaja do slučaja potegnejo s katoličani, utegnejo dobiti 80 do 90 poslancev.

Republikanski blok od desne do leve pa je tako sestavljen: Liberalno-republikanski centrum pod vodstvom Zamore 40 poslancev; svobodomiselna republikanska zveza, ki jo vodi Lerroux, 140;

Nobene nevarnosti za vojno

„Toda treba je enkrat resnično pričeti z razorožitvijo“

Zeneva, 10. sept. trg. Mala antanta razvija od večeraj pod vodstvom dr. Beneša zelo veliko delavnost. Dr. Beneš je imel najprej večurni razgovor z jugoslovanskimi in romunskimi delegati, potem pa intimen sestanek z Grandijem.

Glavno zanimanje pa je vladalo za današnje predpoldansko zasedanje plenuma v Zvezi narodov, katero je španski zunanji minister Lerroux začel s predlogom, da se poskusi za to, da bodo častniki vseh narodov čim najbolj objektivno poročali, da se svet izogne predsodkom in napačnemu razumevanju. Svet Zveze narodov naj skupno z zastopniki listov najde sredstva, da se prepreči razširjanje napačnih vesti, ki bi lahko škodovala miru in dobri volji med narodi. Glede materialne razorožitve je sporočil Lerroux, da je Španija zmanjšala število svojih divizij za polovico, število častnikov pa za dve tretjini, ter da je obenem odredila znatne redukcije.

Za njim je dobil besedo lord Robert Cecil, ki je najprej govoril o nemški finančni krizi in omenjal razne predloge, ki so bili že stavljeni v Zvezi narodov in v evropski komisiji. Glavna stvar je, zbuditi pri kapitalistih zopet zaupanje, da bo kapital zopet prišel v gospodarski obtok. Mednarodni politični položaj nikakor ni neugoden, kakor se slika. Lahko se reče, da ni nobene verjetnosti za vojno in skoraj nikdar ni bilo takega časa, v katerem bi bil strah pred vojno tako malo upravičen kakor danes. Zato pa je tem več bojnega kričanja in silnih demonstracij v raznih državah. Te pa povzročajo potem nezaupanje med narodi. Treba je končno priti do pozitivne akcije. Toda revizija mirovnihih pogodb bi danes povzročila samo nezaupanje mesto zaupanja. Treba je vendar enkrat resnično začeti z razorožitvijo. Posebno vojaško letal-

stvo je tako orožje, ki služi samo za napad in ki mora najprej izginiti. Sklicanje razorožitvene konference je zelo velika pridobitev in nobena vlada, najmanj pa angleška, ne bo trpela odgoditve te konference.

Grandijev predlog je zelo zanimiv. Če bi bilo mogoče uresničiti ga, bi bil to čudovit uvod za razorožitveno konferenco. Lord Robert Cecil je nadaljeval, da prav resno upa, da se bo staval konkretni predlog k italijanski misli v tretji komisiji in da obeta, da ga bo uvaževal z največjo simpatijo, želeč, da pride svet čimprej do praktičnih odredb. Ne smemo pripustiti, da bi razorožitvena konferenca doživela bankerot, temveč moramo nasprotno živo vero in trdnim sklepom gledati, da bomo čim bolj napredovali do končnega ideala popolne razorožitve. Če bomo šli na konference v tem duhu, bomo kmalu dosegli temeljite uspehe.

Toda razorožitvena konferenca je vsekakor naloga šele prihodnjega leta. Kaj bi mi lahko med tem storili? Če bi se moglo doseči sporazumljenje med Francijo in Nemčijo ne samo v besedah, temveč tudi v dejanjih, bi s tem izginilo 75 odstotkov vzrokov vseh političnih nemirov. Dalje je lord Cecil označil trditve, da Anglija iz egoističnih vzrokov želi še nadaljnje nasprotstvo med Nemčijo in Francijo, za strašno in škandalozno obrekovanje svoje države. Nasprotno je on prepričan o tem, da sedanji vladi in vsaki prihodnji vladi ne bo večjega zadoščenja, kakor resnično prijateljstvo med obema navedenima državama. Duh Locarna še vedno živi v Angliji. Anglija bo vedno pripravljena storiti vse, kar je v njeni moči, da se goji ta duh. Lord Cecil je končal s tem, da je navajal Francijo in Nemčijo kot zgled, ker je posebno velikega pomena. Vsi državniki drugih dežel pa naj pre-

mislijo, kako bi mogli pomagati misli za pomiritev sveta. To se zdi naloga prihodnjih mesecev za angleško vlado in angleški narod. Z vso gotovostjo je poudarjal, da je edina realna angleška zunanja politika v tem, storiti za mir vse, kar more.

Zeneva, 10. sept. tg. Na popoldanski seji Zveze narodov so govorili samo trije govorniki, ker vsi drugi čakajo na govor francoskega zunanjega ministra. Najprej je govoril perzijski poslanik v Parizu Khan Ala, ki se je zavzemal za omejitve trgovine z opojnimi strupi in govoril proti gospodarskemu pesimizmu. Nato pa je dobil besedo novozelandski višji komisar v Londonu sir Welford, da naj Zveza narodov zasleduje resnično mirovno politiko. Pritrjeval je tudi angleškemu delegatu lordu Robertu Cecilu, da je treba storiti nujne korake za odpravo suženjstva, ker živi še vedno 5 milijonov ljudi v takem stanju, ki se ne spodobi za človeka. Grški zunanji minister Mihalokopoulos je izjavil, da Zvezi narodov nestrpnost javnega mnenja in postopanje nekaterih vlad škoduje več, kakor ji itak že škoduje počasno napredovanje dela v Zvezi narodov. Vsi naj pomislijo, da je lahko razdreti Zvezo narodov, da pa je težko obnoviti sodelovanje vlad in doseči organsko sodelovanje evropskih vlad. Debatu se bo jutri popoldne nadaljevala.

Newyork, 10. sept. tg. Mehški senat je danes ratificiral sklep vlade, da sprejme vabilo k vstopu v Zvezo narodov.

London, 10. septembra. Z »Chicago Tribune« poroča, da je Zveza narodov poslala neslužbeni poziv vladi Zedinjenih držav, da bi poslala svoje službene predstavnike v Zvezo narodov. To naj bi bil prvi korak Zedinjenih držav v Zvezo narodov. Do sedaj je vlada Zedinjenih držav pošiljala v Zvezo narodov službene opazovalce.

Fašisti tirajo v ječo cele vasi

Aretacije v masah na Krasu in v Brdih

Sušak, 10. septembra. (Izvirno.) Z Reke poročajo o novih aretacijah Slovencev na Krasu, ki jih je izvršila italijanska policija kar v masah na dan obletnice na Bazovici. Okoli Sežane je bilo aretiranih nad 100 fantov in hišnih gospodarjev. Zaporji v Sežani so nabasani z ubogimi slovenskimi fanti. Samo okoli Tomaja je bilo aretiranih 96 ljudi. Na vse zgodaj so pridrveli v vasi avtomobili, polni policije in fašistične milice. Milica je kar izpraznila hiše in odgnala ljudi v sežanske zapore. Po dvodnevnem zaporu so fašistična oblastva iz-

pustila 45 kmetov. Aretirani so osumljeni, da so na dan pred obletnico bazovskih žrtve obesili na drevesa po vsem zgornjem Krasu jugoslovanske zastavice, okrašene s trnjem. Zastavice so se vnovič pojavile v ponedeljek zvečer, to je v času, ko so bili osumljeni že v zaporu. Ljudstvo domneva, da so zastavice nastavili fašisti sami, da se potem znosi na slovenskim ljudstvom. Podobno poročilo o aretacijah v masi je prišlo tudi iz Brd pri Gorici. Tako je goriška policija odgnala iz Kozane skoro polovico vasi v goriške ječe.

Obsodba fašizma ostane

Cerkev se ni odrekla mladini in pravicam Katoliške akcije

Rim, 10. septembra. »Osservatore Romano«, glasilo svete stolice, priobčuje zanimiv komentar o nedavnem sporazumu med Vatikanom in fašistično vlado glede Katoliške akcije. Kakor znano, se je fašistični tisk bahal, da je po tem sporazumu izšel iz konflikta z Vatikanom kot zmagovalec, medtem, ko naj bi bil Vatikan povsem poražen. Takšne zaključke so izvajali tudi nekateri inozemski listi na podlagi sporočil italijanskega tiska. V tem pogledu piše »Osservatore Romano«: »Sv. oče se ni samo v enikletki o Katoliški akciji, temveč tudi ob drugih prilikah jasno in svečano izrazil o pravicah sv. stolice in Cerkev, temveč je stalno in odločno protestiral proti vsemu, kar se je storilo proti tem pravicam, to je glede krščanske vzgoje mladine in Katoliške akcije; po vsem tem je absurdno misliti, da se je mogel sv. oče, ali kakor navadno pravijo »Vatikan«, »vatikanski krogi« ali »sv. stolice«, odločiti, da sklene in se za-

dovolji s sporazumom, ki bi žrtvoval ali škodoval temu, kar je on vselej svečano naglašal, zahteval in branil.« »Osservatore Romano« zaključuje: »Resno javno mnenje more pravično soditi o zaključku teh razgovorov edino, ako upošteva neoporekljive precedente in podatke o znanih dejstvih.« Komentar vatikanskega glasila je torej jase. Iz njega je razvidno, da se Cerkev z zadnjim sporazumom niti zdaleč ni odrekla pravicam do vzgoje mladine v krščanskem duhu, ki ne more biti fašističen, in na drugi strani še vendo vztraja pri protestih, ki jih je sv. oče izrekel radi preganjanja Katoliške akcije v Italiji. Če se je Cerkev sporazumela s fašisti glede Katoliške akcije, je to storila le zato, da reši, kar se rešiti da. S sporazumom se ni dosegla nikakoli idealna rešitev spornega vprašanja, ampak je sv. stolica skušala doseči to, kar je v danem trenutku pač bilo dosegljivo.

Ali bodo dvignili zlati zaklad

Brest, 10. sept. Včeraj je bilo na visokem morju lepo vreme, tako da so se mogli potapljači ladje »Artiglio«, ki išče zlati zaklad l. 1921. potopljene angleškega parnika »Egypt«, potopiti pod morje, da nadaljujejo svoje težavno delo. Delo je posebno zato težavno, ker morje tukaj vsakih šest ur valovi v mogočnem toku, ki včasih dosega 44 metrov višine. Hudo ovira delo tudi blato, ki je tako gosto, da potapljači včasih ne morejo sploh nič videti. Kabina, v kateri se nahaja zlati zaklad, je že v toliko prosta, da je treba razstreliti ali razžagati jekleni strop, kar bo pa dalo veliko dela.

Zlate in srebrne palice se nahajajo v lesenih

zabojih. Sicer je morska voda gotovo prodrla v to kabino, vendar pa mislijo, da zabojev, ki so iz debelega lesa, ni poškodovala, ker morska sol lesu ne škoduje. Lahko pa, da so les razjedli znani mikroorganizmi, ki se nahajajo v morju in izvirajo po lesu kanale. Seveda pa je zlato samo nepoškodovano.

Zlato je bilo namenjeno britanski vladi v Indiji in je bilo vredno l. 1921. 1.050.000 funtov sterlingov. Obstaja iz 5 ton in 800 kg zlatih palic in 43 ton srebrnih palic, ki so bile vredne 225.000 funtov sterlingov. Od tistega časa do danes pa je srebro silno padlo v ceni in tudi zlato je izgubilo 8 odstot-

šen mož. Blok 32 katoliških poslancev pa tudi nekaj šteje, ker večina španske skupščine ni solidna in je skoraj brez vsake discipline. Svobodomiselci si tudi ne bodo preveč upali proti Cerkvi, ker morajo v tem slučaju računati z odporom Baskov in Navarcev, med katerimi je gibanje za ločitev od Španije vedno močnejše. Čimbolj bo naraščala sindikalistična in komunistična nevarnost, tem bolj bo republikanska večina navezana na katoliški element. V zadnjem času se tudi katoličani vedno bolj živahno gibljejo in Accion Nacional je začela s resno organizacijo po celi državi. Na ta način utegnejo katoličani postati s časom upoštevanja vredna sila.

Madrid, 6. septembra

Francesco Rodriguez
(Copyright 1931 by CPEIC)

kov veljave. Cenijo, da je ves zlati in srebrni zaklad danes vreden okoli 900.000 funtov sterlingov (okoli 250 milijonov dinarjev v naši valuti). Lepa vsota, ki se je pa v teku devetih let zmanjšala za 150.000 funtov sterlingov.

Ko bodo potapljači prodrli v kabino, bodo morali dvigniti 50.000 kg teže. V to svrhu so imeli »Artiglije« konstruirali posebne jeklene čeljusti, ki jim pravijo polip in s katerimi bodo dvignili vse zaboje, ne da bi kateri padel nazaj v morje in bi bil tako za vedno izgubljen.

Nemci bodo le povabili Francoze v Berlin

Pariz, 10. sept. AA. Havas poroča iz Zeneve, da bo nemška vlada v dveh do treh dneh poslala uradno vabilo predsedniku francoske vlade Lavalu in francoskemu ministru za zunanje zadeve Briand, da obiščeta Berlin 26., 27. in 28. t. m. Nemški državni podtajnik Bülow je odpotoval iz Zeneve v Berlin potem, ko je razpravljal z nemškim ministrom za zunanje zadeve dr. Curtiusom o vseh zadevah, ki se tičejo obiska francoskih državnikov v Berlinu. Poednostni obiska bodo urejene neposredno.

Vsi proti Curtiusu

Berlin, 10. sept. tg. Dočim se dr. Curtius pripravlja v Zenevi na svoj veliki govor, ki ga hoče imeti v plenumu v soboto po Briandovem govoru, se v Berlinu pripravlja njegov padec ne samo pri desničarskih strankah. V parlamentarni frakciji njegove lastne stranke, ki se je včeraj zbrala v Berlinu, je njen voditelj poslanec dr. Dingeldey izjavil, da bi nadaljnji obstanek dr. Curtiusa na čelu zunanje ministristva pomenil za nemško ljudsko stranko tako obremenitev, katere ne bi mogla in hotela prenašati. Dr. Curtius bo imel, če se bo v nemškem državnem zboru, ki se sestane zopet 13. oktobra, predstavil parlamentu, proti sebi ne samo radikalne opozicijske stranke na desnici in levi, temveč bi se postavile proti njemu tri manjše skupine, ki so do sedaj podpirale vlado, in najmanj zelo znan del nemške ljudske stranke. Tudi organ centra »Germania« izjavlja danes, da se dr. Curtius, če bo premišljeval o položaju, ne bo mogel motiti o tem, kako je prav za prav z njim.

Atentatorska centrala v Italiji

Genova, 10. sept. Policija nadaljuje preiskavo, ki naj odkrije atentatorsko centralo v Italiji. Našla je do sedaj 12 zabojev z bombnim materialom. Vedno bolj se izkazuje, da je bil organizator teroristične akcije Bovone, ki se nahaja v zaporih. Pomagala mu je njegova mati, ki je, kakor znano, bila ubita radi nenadne eksplozije materiala, in njegova sestra Giovanna. Baje je atentatorska organizacija delovala po navodilih takozvane Concentrazione antifascista. Policija trdi, da je imela organizacija namen povzročiti v najkrajšem času atentate v Rimu, Napolju, Trstu in Milanu.

Teniški turnir

Varsava, 10. sept. AA. Včeraj se je začel mednarodni teniški turnir, ki se ga udeležujejo razen Poljakov tudi Avstrijci, Francozi, Madžari, Jugoslavlani in Čehoslovaki. Prvi dan je dal te-le rezultate:

Poljak Stolarov je zmagal nad Jugoslovanom Selacitinskim 2:6, 6:0, 6:2, 6:0; Poljak Poplavski nad Jugoslovanom Milenkovičem 6:4, 6:4, 6:3; Poljak Straub nad Jugoslovanom Radovanovičem 4:6, 4:6, 6:4, 6:3, 8:6; Jugoslovani Rodonovič pa je premagal Čehoslovaka Navratila 6:0, 2:6, 6:4, 6:0.

Skrbite za pravočasne in pravilne volilne imenike!

Po zakonu o volilnih imenikih je vsaka občinska uprava dolžna sestaviti točen volilni imenik najkasneje do 18. t. m., nakar ga mora v roku dveh dni predložiti pristojnemu okrajnemu oz. okrožnemu sodišču. V volilne imenike se morajo vpisati po službeni dolžnosti vsi državljani, ki imajo volilno pravico in bivajo najmanj šest mesecev na ozemlju dotične občine. Državni in javni samoupravni uslužbenci se morajo vpisati v volilni imenik one občine, na čije ozemlje se nahajajo v času sestave volilnih imenikov v službi. Volilno pravico ima vsak moški, ki je dne 7. septembra, ko je stopil zakon o volilnih imenikih v veljavo, izpolnil 21. leto starosti in ki je jugoslovanski državljan po rojstvu ali po naturalizaciji. Aktivni oficirji, podoficerji in vojaki, dokler služijo aktivno v vojski ali mornarici, nimajo volilne pravice. Razen tega začasno nimajo volilne pravice oni, ki so obsojeni na ječo ali zapor nad eno leto, oni, ki so obsojeni na izgon iz države, tujci, ki so obsojeni na izgon iz države zaradi volilnih prestopkov. V volilne imenike pa se morajo vpisati vsi oni, sedaj še aktivno služijo vojaki, ki pa bodo do konca tega leta odslužili svoj rok ali ki so se v teku letošnjega leta vrnili od vojakov, tudi če še ne bivajo šest mesecev v občini.

Vsako ima pravico pregledati, prepisati in objaviti volilni imenik ter zahtevati popravek zase ali za koga drugega. Popravek volilnega imenika se lahko zahteva pri pristojni občini ali pri sodišču. Vloge, ki se nanašajo na popravek volilnih imenikov, so proste vseh taks. Za kršitev teh predpisov določa zakon o volilnih imenikih zelo stroge kazni. Kdor namenoma ne vpiše volilnega upravičenca v volilni imenik ali koga neupravičeno izbriše, se kaznuje z zapornim od treh mesecev do dveh let. Če občine v določenem roku, to je do 18. t. m., ne predloži volilnih imenikov pristojnemu sodišču, bodo odgovorni občinski organi kaznovani z zapornim šestih mesecev. Ker je rok za sestavo volilnih imenikov razmeroma kratek, morajo občine skrbeti za to, da bo to delo pravočasno končano. Volilni imenik mora biti sestavljen v dveh izvodih, ki se morata predložiti pristojnemu sodišču v potrdilo. En izvod ostane pri sodišču, drugega pa sodišče vrne občini, ki ga mora čuvati in sproti izpopolnjevanju. (p)

Francija še prosta za uvoz navadnega lesa

Belgrad, 10. sept. AA. Kakor je naši javnosti znano, je francoska vlada z nedavnim dekretom sklenila kontingentirati uvoz navadnega in obdelanega lesa v Francijo. Ta ukrep je začel. Globalni kontingent za uvoz navadnega in obdelanega lesa je določen na podlagi uvoza lesa v toku zadnjih 5 let od leta 1925. do leta 1929. Kontingent se računa od začetka januarja 1931. Kar se tiče navadnega lesa, nam ostane dolejš za uvoz v Francijo 900.000 ton, ki se lahko izkoristi do konca leta 1931. Kar se tiče obdelanega lesa, je kontingent že izčrpan.

Francoska vlada se poziva na dejstvo, da je ta sklep začel in sprejel radi zaščite vitalnih interesov države. Uvoz navadnega lesa v Francijo je leta 1930. narasel za preko 50%. Posledica tega je bila kriza gozdne lesne industrije, padec cen ter nevarnost, da postane 700.000 delavcev, zaposlenih v lesni industriji, brezposelnih. Francoska vlada bo spremenila to stanje in uvedla normalen režim, čim to dopustijo razmere. Vendar je francoska vlada zagotovila Jugoslaviji pri uvozu lesa poseben kontingent, ki ga bodo izračunali na podlagi povprečnega uvoza petih let, to je od leta 1925. do leta 1929.

Kako bo varčevala angleška vlada

London, 10. sept. AA. Danes popoldne je imel zakladni minister Snowden v spodnji zbornici govor o gospodarskem položaju v Angliji. Priznal je odkritosrčno, da so bili vsi prejšnji proračuni na napačnem temelju in da so se državni dohodki tako zmanjšali, da znaša primanjkljaj državnega proračuna že 74,7 milijonov funtov šterlingov in da bo dosegel za to finančno leto po vsej priliki 170 milijonov funtov šterlingov. Izjavil je dalje, da bo prihranila država 70 milijonov funtov šterlingov, vendar pa ni povedal, kako se bo to zgodilo. Nadalje bo prihranila država 32,2 milijona funtov šterlingov s tem, da bo znižala plačila v fond za povračilo državnih dolgov. Tako bo morala država pokriti za to leto deficit od 39 milijonov funtov šterlingov in za prihodnje leto primanjkljaj od 80 milijonov funtov šterlingov. Zato bo vlada povišala dohodninski davek in razne druge davke. Med drugim bo povišana trošarina na pivo, na tobak, na olje in na drugo blago. Snowden je dalje izjavil, da bodo ti poviški letos prinesli državi 1 in pol milijona funtov šterlingov. Snowden je zaključil svoj govor z zagotovilo, da bo Anglija znala premagati sedanjo krizo in uravnovesti državne dohodke. Njegov govor so konservativni poslanci sprejeli z velikim odobravanjem.

London, 10. sept. tg. Zvečer je bil objavljen komuniké vlade o odredbah, ki se bile sklenjene za varčevanje, med katerimi se nahajajo nastopne zanimive postavke: 4,5 milijona funtov prihranka pri plačah za civilne in vojaške uradnike, 5 milijonov funtov pri mornarici, 10,5 milijonov v resoru za prosveto, pol milijona funtov kot izredni prispevek za podporo brezposelnih, 25,8 milijonov funtov pri plačilih v izredni fond za zavarovanje brezposelnih.

Zakaj je delavska stranka v opoziciji

Bristol, 10. sept. tg. Na današnji seji kongresa strokovnih organizacij v Bristolu je Henderson že enkrat podal v uvodu svojega predavanja zgodovinski potek kabinetske krize. Henderson je naglašal, da se je pri prvih pogajanjih o načinu, kako naj se pokrije primanjkljaj, izjavil, da je v izbiri, ali naj se zniža zavarovanje brezposelnih ali pa za 20% uvozna carina, dal prednost zadnjemu programu. Prednost se je dajala tudi vladnemu programu, da se konvertirajo angleški državni dol-

Austrija bo volila predsednika

Miklas in Renner kandidata — Boj za ustavo

Dunaj, 10. septembra. d. Politično ozračje je v Avstriji te dni zelo napeto. Medtem, ko javnost pazno zasleduje delo dr. Schobra v Zenevi, ki naj bi prineslo po odločitvi carinske zveze Avstriji denarja, se vršijo doma priprave za volitev predsednika republike. Na včerajšnji seji je krščanska socialna stranka sklenila, kakor smo včeraj poročali, da zopet kandidira dosedanega predsednika Miklasa. Msgr. Seipel, za katerega se je posebno potegovalo desno krilo stranke, in sedanji kanceler Buresch torej ne bosta kandidirala. Sklep stranke se seveda ne sme smatrati za obsodbo Seipela, ker je znano, da pač vodi stranko Seipel sam, ki v zadnjem času čedalje bolj odločno posega v politično življenje; Seipel je očitno smatral, da je bolje, ako ostane za kulisami. Stranka se ni izrekla za Burescha, ker bi v primeru izvolitve Burescha moral odstopiti kot kanceler in bi se na ta način izžvala nova vladna kriza. Te pa nihče ne želi v

čas, ko se država bori s hudo finančno krizo in ko je na poti proti Dunaju odposlanstvo Zveze narodov pod vodstvom sira Otona Niemeyera, ki naj natančno prouči položaj avstrijskih državnih financ in poda svoje mnenje, ali je Avstrija vredna velikega posojila. Radi tega so imele tudi meščanske stranke, ki so bile pripravljene sicer glasovati za skupnega kandidata, pomisleke proti dr. Bureschu.

Volitve, ki se bodo vršile 18. oktobra, bodo stale državo okoli 4 milijone šilingov (32 milijonov dinarjev). Da bi se državi v teh kritičnih časih prihranili ti stroški, so meščanske stranke, kakor Velenec, Landbund in tudi socialni demokratje delali na to, da bi predsednika volila kar poslanska zbornica in zvezni svet, torej bi se ne razpisale splošne volitve. Krščanska socialna stranka pa se je zbal, da bi pri teh volitvah propadel njen kandidat in se je tudi radi tega, da se spo-

tuje ustava in omogoči ljudstvu, da neposredno izvoli svojega najvišjega predstavnika, odločila za splošne volitve.

V zadnjem času so se vršila pogajanja med Velenec, Landbundom in krščansko socialno stranko za določitev skupnega kandidata. Velenec so bili pripravljeni glasovati za skupnega kandidata edino pod pogojem, da ne pripada Seiplovi stranki; izjavili so, da bodo v nasprotju slučaju kandidirali Schoberja. Do sedaj še ni znano, ali se bodo v zadnjem hipu premislili in glasovali za Miklasa. Kandidat socialnih demokratov bo dr. Karl Renner. Socialisti upajo, da bodo za njihove kandidate glasovali ne samo pripadniki njihove stranke, temveč vsi protikrščanski elementi. To so kandidati za prvi dan volitev. Če namreč kandidat ne doseže absolutne večine od oddanih glasov, se morajo vršiti pozneje ožje volitve.

Kreuger ponuja Romuniji posojilo

Svedski finančnik bi si rad prisvojil monopol na sladkor in alkohol

Bukarešta, 10. sept. AA. Semkaj je prispel švedski finančnik Kreuger. Pogajal se bo z romunsko vlado o monopolu na sladkor in alkohol. Za oboje ponuja Romuniji 15 milijonov funtov šterlingov posojila. V finančnih krogih se je raznesla vest, da se zanimajo za ta monopol angleške in ita-

lijanske finančne skupine. Kakor znano, ima Kreugerjeva skupina monopol na prodajo žganc in je interesirana tudi pri gradnji cest. Italijanski in angleški finančniki so stavili romunski vladi že svoje pogoje, ki se pa precej razlikujejo od pogojev švedskih finančnikov.

Češkoslovaška na pragu občinskih volitev

Boj za samoupravo — Proglas ljudske stranke

Praga, 9. septembra. y. Češkoslovaška se nahaja na pragu občinskih volitev. Čeprav se občinskim volitvam s političnega vidika ne more pripisovati takšna važnost kakor parlamentarnim, je razpis volitev razvel politične strasti in stranke si stoje zopet nasproti v ostrem boju. Volitve se bodo vršile 27. t. m., medtem ko steče zakoniti rok sedanjih občinskih načelstev šele koncem tega leta. Nekatere stranke so ugovarjale predčasemu razpisu volitev. Notranji minister Juraj Slavík je na ta očitke odgovoril, da je vlada predčasno razpisala volitve zato, da bi se ne vršile v času zasedanja parlamenta, ker se bo moral ta baviti s težkimi političnimi in gospodarskimi vprašanji mirna in smotrna razprava, ki je nujno potrebna pri proučevanju tako resnih zadev, je edino mogoča v času popolnega notranjega mira. Občinske volitve pa bi mirno ozračje le kalile. Sedanji občinski odbori bodo ostali na svojem mestu do konca tega leta.

Volitve se bodo vršile v 11.517 občinah, to je 73,22% od 15.729 občin, ki jih šteje češkoslovaška republika. Na Slovaškem bo volilo 89,97%, na Moravskem in v Šleziji 73,95%, v Karpatski Rusiji 70,43% in v Češki 66,19%. Najmanj občin bo torej volilo na Češkem, ki igra v češkoslovaški republiki v političnem pogledu odločilno vlogo. V drugih občinah so se že vršile volitve med tem časom. Izmed 8.514.920 volilcev, ki so zaznamovani v občinskih volilnih imenikih, jih bo volilo 5.549.177, torej le 64%. Med vpisanimi volilci se nahaja 3.998.636 moških in 4.516.284 žensk. Na Češkoslovaškem imajo namreč tudi ženske volilno pravico.

gov. Medtem, ko je on bival v Parizu, se je v Londonu šele prvič govorilo o angleški narodni vladi. Pri tem je omenil, da je njegov obisk v Parizu imel ta uspeh, da je zopet zbližal Francijo in Nemčijo. Potem pa je nadaljeval, da bi pozdravil to idejo nacionalne vlade, če bi se bila poprej pripravila in bi se o njej poprej obširneje razpravljalo, kakor pa da se je v zadnjem momentu predstavlila kot dovršeno dejstvo. Merodajna za izstop iz vlade je bila zahteva, da se mimo prvotno predlaganih 50 milij. funtov drž. proračun prišteje še bolj, posebno pri zavarovanju brezposelnih.

Otvoritev drugega dela blejskega turnirja

Bled, 10. septembra.

Danes se je začel drugi del blejskega turnirja, ki se od prvega razlikuje le v tem, da igrajo mojstri proti nasprotnikom prejšnjih kol z nasprotnimi figurami kot prej, vrstni red pa ostane isti. XIV. kolo je torej ponovitev prvega kola, pri čemer je razlika le v tem, da so mojstri zamenjali barvo figur.

Maroczy je danes tudi z belimi figurami dosegel proti Tartakowerju le remis in sicer že po 15 potezah. Na Maroczyjevo otvoritev pred kraljem je odgovoril Tartakower s Caro Cann obrambo. Otvorila sta lepo, toda ker ni nobeden uvrst na zmago, sta na zadovoljstvo obeh sklenila hitro remis ter nato raje gledala, kako se bore drugi.

Aljehin je proti Stoltzu ponovil svoj uspeh iz prvega kola. Na otvoritev pred damo mu je Stoltz odgovoril podobno kot včeraj Kostić, nakar pa ni dosegel posebno dobre pozicije, toda kljub temu je nudil krepak odpor in se rešil v zanj slabo končnico. V končnici je prihajal Aljehin vedno bolj v premoč, dobil končno kmeta, nakar mu je dal Stoltz priliko, da zaigra na mat. Aljehin je to tudi storil in kmalu prisilil Stoltza k predaji.

Pirc je igral proti svoji žrtvi prvega kola Niemcovu danes zopet dobro. Prišel je v boljšo pozicijo in dobil kmeta, pri čemer pa so nastali neenaki tekači. Toda kmeta ni mogel obdržati in Niemcov je končno prišel v napad ter dobil kmeta nazaj, nakar pa je sprejel Pircevo ponudbo za remis.

Flohr je radi slabe igre proti Colleju prišel v slabšo pozicijo in Colle je dobil kvaliteto. Colle pa ni hotel zmagati z materialno premočjo ampak je žrtvoval dva kmeta za napad na Flohrovo krilo.

Če bo volilo torej samo 64% vseh volilcev, ni pač mogoče pričakovati, da bi dale občinske volitve jasno sliko o stanju političnih strank. Poleg tega je znano, da pri občinskih volitvah igrajo važno vlogo povsem lokalne razmere in pa osebna znanstva; radi tega ne pridejo programi političnih strank tako v poštev kakor pri parlamentarnih volitvah. Edino volitve v velikih mestih bodo prinesle jasno sliko o izpremenbah pozicij posameznih političnih strank, ker se bodo vršile na podlagi političnih programov strank.

Volilni boj se bo sukal okoli vprašanja razširjenja občinske samouprave. Leta 1927 je namreč izšel zakon, ki je prikrašal samoupravo občin v gospodarskem pogledu s tem, da je določil višino

Evharistični kongres v Južni Srbiji

Na začetku Kosovega polja leži od Skoplja 60 kilometrov oddaljeno mestce Uroševac. Odtod z vozom ali s konjem se 50 km — pa pride v majhno vas Letnica, ki je popolnoma skrita v gorovjih Skopske Črne gore. Ta vas je še a kakimi petimi vasicami v okolici — katoliška.

Eni pravijo, da so prebivalci teh vasi ostanki starih Dubrovčanov, drugi zopet trdijo, da so to potomci Saksov, ki so v srednjem veku pod srbskim kraljem Urošem bakreno in srebrno rudo kopali. Rekel bi, da so mešanica Dubrovčanov in Saksov, ker imena, ki se nahajajo po starih nagrobnih ploščah, so večinoma slovanska, dočim so imena naselbin izkvarjene nemške besede. Najprej so se naselili v bližini Gnjiljana, kjer so ustanovili mesto Novo Brdo; tu se še danes vidijo rovi, kjer so rudo kopali. V mestu so imeli plavže in kovnice za denar.

Ko so Turki prišli na Balkan, so vse opustošili in tako tudi to mesto uničili. Prebivalci so se razkropili na dve strani. Prvi so se naselili proti severu v današnjem Janjevcu, drugi proti jugu, to so prebivalci Letnice in okolnih vasi. Opustili so vse svoje sege ter sprejeli arabske in turške (obhajajo n. pr. krstno slavo). Edino, kar so čisto obdržali, je vera njihovih pradedov. Za to je moral marsikdo dati svoje življenje. Gonili so jih v Azijo v suženjstvo in jih mučili, a kljub temu so obdržali svojo katoliško vero. Veliko je k temu pomagal čudotvorni kip Matere božje v Letnici.

Prav v okrilju Črnohorske Gospe (tako jo imenujejo) je prevz. škof Gnidovec s svoim klekom sklenil slaviti prvi Evharistični kongres in proslavo 1500letnice efskega koncila. Ta slovesnost

se je vršila v dneh 14., 15. in 16. avgusta. Zunanja sijaja ni bilo. Edino iznad vrat nove cerkve je bil napis: »Dobro nam došli!« Prišli so večinoma verniki ekopljanske škofije, od gostov je bilo vsega ena gospa iz Zagreba, dva Ljubljana ter delegat belgajske nadškofije. Kongresu je prisostvovalo okoli 8000 vernikov.

Prvi dan, 14. avgusta so posvetili novo cerkev; opravilo je izvršil generalni vikar pref. g. don Toma Glasnovič. Ob 10 je prevz. škof podelil zakrament sv. birme okoli 200 otrokom. Zvečer je pridigal v srbskem in albanskem jeziku.

Glavni dan kongresa je bil 15. avg. Od 4 zjutraj pa do 10 dopoldne sta dva duhovnika obhajala. Ob 6 je imel evehano sv. mašo in lep govor o. Petar Vlašić iz Belgrada. Ob 10 je imel prevz. škof pontifikalno mašo z asistenco 10 duhovnikov. Iz Skoplja je prišel tudi cerkveni pevski zbor z orkestrom pod vodstvom g. Antona Bukoviča. To je svečanost zelo povzdignilo. Popoldne sta bili dve pridigi, ki sta ju imela predsednik kongresa p. Stjepan Cepetić DJ, župnik v Skoplju in p. Lovro Mitrović, župnik v Peči, prvi srbsko, drugi albansko. Po pridigah se je razvila veličastna procesija. Šla je iz cerkve čez njivo in gozdove in se vrnila v cerkev. Lepo je bilo gledati verno ljudstvo v pisanih orijentalških nošah, kako je pobožno stopalo za svojim pastirjem, ki je nosil najsvetejšo. Po procesiji je bilo Najsvetejše izpostavljeno do polnoči, ko je gen. vikar don F. Glasnovič opravil svečano polnočnico s škofovo pontifikalno asistenco. Prevzvišeni je imel tudi kratko pridigo.

Zadnji dan 16. avgusta je šlo vse ljudstvo v bližnjo vas Šašare, kjer so razvaline stare cerkvice sv. Roka. Tukaj je imel o. Petar Vlašić sv. mašo pod milim nebom.

Po sv. maši so se zopet vsi vrnili in zapeli v cerkvi »Te Deum«.

Kongres je bil zvečer 16. avgusta zaključen z zahvalnico in ljudstvo se je z notranjim mirom in zunanjim navdušenjem razšlo. A. Š.

Nevarno stanje Edisona

Newyork, 10. sept. AA. Zdravstveno stanje znamenitega iznajditelja Edisona se polagoma, a stalno slabša. Zdravniki so izjavili, da je njegovo stanje precej resno, da si zaenkrat ni bati smrti.

Trst, 10. sept. Tukaj se nahaja bivši sovjetski komisar za prosveto in predsednik Znanstvene akademije v Moskvi Lunačarski, ki bo imel nekaj predavanj.

Newyork, 10. sept. Z. Borza je objavila, da je znižala plače 1600 uradnikov za 10%. Isti slučaj se je zgodil s 1000 uradniki podjetij, ki so v zvezi z borznim fondom.

Kodanj, 10. sept. tg. Tukajšnja borza, ki jo že od početka letošnjega leta s par presledki vedno beležila padanje kurzov, je imela včeraj prav posebno črno dan. Vrednosti obligacij so padale do 6% vrednosti. To padanje se je danes še nadaljevalo. Vzrok za padanje je v mrtvilo morske plovbe.

Belgrad, 10. septembra. AA. Privilegirana akcijska družba za izvoz poljedelskih pridelkov kraljevine Jugoslavije razglasa:

Narodnikom pošiljk, ki niso plačali doznanih davkov, bo družba odrgala od njihovih dobropisov za davke zneske, kolikor jim je znašala odmera davca v preteklem letu. Zato bodo morali narodniki pošiljk odsej predložiti potrebne davčne listine.

Dunajska vremenska napoved: Menjaje oblačno, brez velikih padavin, temperatura se ne bo mnogo izpremenila.

Proti odiranju kmeta in konsumenta

Kaj pravi o tem ljubljansko tržno nadzorstvo

Ljubljana, 10. septembra.

V Ljubljani je tržno nadzorstvo, katerega delokrog je zelo važen in velik. Tudi moč ima, saj jo občuti vsaka kmetijska žemica, ki prenese na ljubljanski trg nekaj solalice. Večkrat smo opozarjali tržno nadzorstvo, naj uporabi svojo moč tudi v vprašanju regulacije cen. Čakali smo, kdaj se bo mestno tržno nadzorstvo zganilo, pa nismo dočakali. Sedaj pa imamo v rokah dokument, ki naravnost in odkrito prizna, zakaj tržno nadzorstvo noče nastopiti proti mesarjem. Ta dokument je uradno poročilo tržnega nadzorstva za mesec september. Ta dokument je tržno nadzorstvo poslalo samo.

Naj javnost izve, kaj misli tržno nadzorstvo o regulaciji cen. Tržno nadzorstvo najprej ugotavlja, da v Ljubljani ni meso nič dražje kakor v nekaterih manjših slovenskih krajih, na primer na Viču, v Škofji Loki, na Raketu in drugod. To je morda res, zato velja naša akcija za regulacijo cen mesu, prav tako za vse kraje in ne samo za Ljubljano. Tržno nadzorstvo ugotavlja v svojem poročilu, ki bistveno ni nič drugega ko polemika proti našim člankom, in en sam zagovor, da se cene mesu v Ljubljani pravilne do naslednje drzne ireditve: »Ako bo padla cena mesa, bo najbrž hotel plačati nakupovalec kmeta za žirino še manj kakor do sedaj.«

Tržno nadzorstvo naj si zapomni, da je bila naša akcija od prvega početka dalje usmerjena za pravilno regulacijo cen v primeri s cenami klavne žirine. V Ljubljani so padle cene klavne žirine od 10 že na 5 Din in še manj za kilogram žive teže, mesarji pa so prodajali meso po 18 Din kilogram. Komaj so se mesarji na pritisk naše akcije in javnosti odločili, da so ceno znižali na 16 Din. Danes pa se dogaja, da plačujejo ljudje ponekod na periferiji za ne prvovrstno meso po 17 Din za kilogram. Za take slučaje tržno nadzorstvo nič ne ve. Naša akcija je usmerjena samo v to, da se izpolnjuje zakon, to se pravi razmerje med ceno klavne žirine in ceno mesa naj bo pravilno! Mesar ne sme po zakonu nikoli imeti več zasluzka kakor 25 (dvajset pet) odstotkov. Dražje prodajano meso je kršitev zakona. Dolžnost tržnega nadzorstva je, da takega mesarja ovadi državnemu pravdnstvu. Ako mesar kupi dobrega vola po 5 Din kilogram, sme meso prodajati le po 9 Din kilogram. Če kupi vola po 10 Din kilogram, kar se zadnje meseca še ni zgodilo, potem šele sme mesar prodajati meso po 18 Din kilogram. V prvem slučaju bi bil mesarjev dobiček 4 Din, v drugem slučaju pa 8 Din. Ako bi se torej zakon izvajal in bi tržno nadzorstvo — isto velja za podeželske oblasti — pazilo, da se izvaja na trgu le zakon o navijanju cen, potem ne bi mesarji imeli interesa, da umetno tlačijo ceno klavne žirine navzdol. Cesar noče tržno nadzorstvo razumeti, je razumela dežela. Tržno nadzorstvo naj prečita vsa strahotna poročila, kako delajo mesarji s ceno klavne žirine! Vsak dan približujemo taka poročila. Naš boj je naperjen proti prelitranim mesnim dobičkom. Ta boj pa bi bil nepotreben, če bi tržno nadzorstvo tako izvajalo zakon. Mestna občina je tržna oblast, ki izvršuje svoje

posle po svojem tržnem nadzorstvu. Nobena druga oblast nima toliko možnosti kontrole, kakor jo ima mestna občina, saj je njena last tudi klavnica in so mestni občini na razpolago vsa sredstva, da pazi, da se zakon o navijanju cen živlom ne krši. Zupan je obenem tudi mestni načelnik in kot tak vršilec poslov politične oblasti prve stopnje. Kot tak ima dolžnost, da skrbi, da se zakon ščiti in da vsakega kršilca zakona in tudi vsakega kršilca uradne dolžnosti dovede k spoštovanju zakona. Dokazali smo, da se je močje toleriral kršenje zakona. Navedli smo slučaj, da je mesar kupil prvovrstne vole po 5,25 Din kilogram, meso pa prodajal po 14 in 16 Din kilogram. Tržno nadzorstvo še vedno ne ve za ta slučaj! Naj bi se informiralo vsaj na klavnici!

In kako se izgovarja tržno nadzorstvo? Na rob poročila je nekdo zapisal: »V dokazanih slučajih pa, kadar kupi mesar od kmeta živino po nižji ceni, kakor je dnevna, ter prodaja meso po isti ceni kakor drugi mesarji, ki so kupili meso dražje, naj se ta po imenu navede tržnemu uradu ter ceno kupljene žirine, da ga takoj ovadi sodišču zaradi prekrščenja cen in izkoriščanja kmeta kakor tudi konsumenta!« To je priznanje vredno. Ali pa se tržno nadzorstvo ne zaveda, da je tako postopanje najprej njegova dolžnost in da mora tržno nadzorstvo imeti v evidenci točno, po čem mesarji kupujejo živino in po čem prodajajo meso? Ne, pričakuje šele, da mu kdo drugi mesarja ovadi, ko bi ga moralo že samo ovaditi drž. pravdnstvu. Vraga, čemu pa imamo tržno nadzorstvo, če bomo drugi morali vršiti v tem pogledu njegove posle!

Tržno nadzorstvo pravi v svojem poročilu še: »Kakšen je bil efekt, spridejo na eni strani izreki sodišča, na drugi pa cene mesa.« Ugotavljamo, da zadnje čase tržno nadzorstvo ni ovadilo niti enega mesarja sodišču in za to nima pravice dvomiti v efekt izrekov sodišča. Če je tržno nadzorstvo ovadilo peke in pri tem pogorelo, še ni rečeno, da bo pogorelo pri mesarjih. Sodišče bo nedvomno ugotovilo vsako kršitev zakona in krivce nedvomno kaznovalo. Prizadeti se bodo potem premislili, na eni strani pritiskati ubogega kmeta, na drugi strani pa izkoriščati konsumenta tako, da imajo pri tem nesorazmerno krivične dobičke.

Še en stavek iz poročila, ki jasno osvetljuje v vsej luči mišljenje tržnega nadzorstva: »Toda s prepovedjo na trgu bi mesarji, ako bi ne mogli držati cen, morali opustiti prodajo in nad 50 njihovih rodbin bi padlo breme občine.« — Komentarja k tej bojazni tržnega nadzorstva ne bomo pristavljali. Naši bralci si bodo o tem ustvarili sodbo sami. Ta stavek pa zadošča za popoln dokaz, da se je tržno nadzorstvo, za katerega odgovarja mestni zupan in načelnik g. dr. Dinko P. u. c., solidiziralo z mesarji, čeprav je 99% ljubljanskega prebivalstva konsumentov.

Mestna občina ima v rokah klavnico in tržno nadzorstvo. Dana ji je možnost kontrole, kdaj se zakon krši, to je, kdaj kmet premalo dobi za živino, kdaj pa konsument preveč plača. Idealnega sožitja med mesarji in tržnim nadzorstvom, ter med mesarji in mestno klavnico pa mora biti konec!

Restavrirani ljubljanski magistrat

Ljubljana, 10. septembra.

Odkar so otvorili na praznik restavrirani magistrat, hodijo ljubljanci ves dan v obilnem številu na ogled v mestno hišo. Saj pa je tudi vredna ogleda. Kdor je poznal magistrat iz prejšnjih časov, ko je bil še ves zadelan in podoben panju, polnemu črnih lukni, kar zastrmi, ko stopi v ob-

sežno vežo. Prav tak pogled, ki se nam nudi, nam kaže tudi slika. Na lepo tlakovanem dvorišču stoji v sredi star vodnjak. Pod arkadami stoji nad sto let star topov med okusno razvrščenim zelenjem. Nad tem se spenjajo loki, okrašeni s sgrafiti. Če stopi človek malo naprej na dvorišče, se mu odpre pogled na prvo in drugo nadstropje. Takega magistrata, kakršen je sedaj naš na zunaj, ne premore zlepa kako mesto. Vsa čast arhitektom, ki so s tem položili temelje novi, estetski Ljubljani, naše obdobje pa dedom, ki so ustvarili tak umotvor.

Dva avtomobila trčila

Novo mesto, 9. septembra.

Na ljubljanski cesti pri gostilni Na Vratih se je popoldne okrog 14 pripetil karambol dveh avtomobilov, ki bi bil lahko imel težke posledice. Od Trga kraljeviča Petra je pripeljal po ljubljanski cesti z brzino kakih 30—40 km velik luksuzni avtomobil iz Brezice, ki je nesil št. 3, proti prej imenovani gostilni, kjer je cesta skoraj najozja. Avto je vozil precej po sredi ceste. Nasproti pa je v istem hipu pripeljal drug, majhen, eleganten avto, v katerem sta sedela neki policijski komisar in g. Bergman Anton, zastopnik avto-izredke DKW za Jugo-

slavijo. G. Bergman, ki je sam šofiral, je vozil pravilno po desni strani ceste in z zmerno brzino.

Ko je opazil, da mu prvi nasproti drug avtomobil, ki ne vozi pravilno, se je hotel še bolj umakniti v stran, toda ni bilo več časa za to. Premimovani veliki avto, v katerem je sedelo precej potnikov, se je zaletel z vso silo v Bergmanovega in ga takoj močno poškodoval po levi strani.

Mali lahki avtomobil je prevozil še par metrov po dveh kolesih, nato pa se je prevrnil. Razbite so vse šipe na desni strani in tudi drugače je močno poškodovan. Prvi avto je dobil manjše poškodbe, največ je trpel odbijač. Sreča pri tem karambolu je bila, da se nobenemu izmed potnikov ni nič zgodilo.

Zločinska tolpa pod ključem

Celje, 9. septembra.

Pred tedni smo poročali, da je bil izročen v zapore celjskega okrožnega sodišča zaradi številnih vlovov in drugih hudodelstev zasledovani Pečovnik, ki je v družbi s svojim bratom in še dvema drugima izvrševal celo vrsto vlovov v slovenjegraškem in prevajškem okraju tako, da so ti štirje bili takorekoc strah omenjenih okrajev.

V sredo, 9. t. m. pa se je posrečilo celjski policiji aretirati še dva člana iz te družbe in sicer I. P. pristojnega v Celju in R. L. pristojnega v Dramlji. Aretirana sta bila v Celju, kamor sta te dni prišla, ker so jima menda tla v okolici Slovenjgradca postala prevročna. Morda sta pa hotela svoje delovanje prenesti v našo okolico. Na prostem se giblje sedaj samo še Pečovnikov brat, ki ga pa bodo, kakor vse kaže, tudi kmalu ujeli, tako da se bodo ljudje lahko oddahnili.

Nesreča s staro puško

Novo mesto, 9. septembra.

S staro lovsko puško se je obstrlel 18 letni ključavničarski vajenec Alojzij Dajčman, uslužben pri ključavničarju Antonu Fišterju v Metliki.

Kakor sam pripoveduje, se je nesreča zgodila takole: Na Malega Šmarina dan popoldne se je odpravil domov v Bušino vas. Pot ga je peljala skozi gozd. Med grmovjem in travo je našel staro lovsko puško, o kateri je sodil, da jo je skril ali pa pozabil tam kak lovski tat. S puško jo je mahnil domov, kjer jo je pričel pregledovati, ne vedoč, da je nabila. Naenkrat pa se je puška sprožila in strel mu je raztrgal levo roko. Trije prsti so gladko odleteli.

Z avtomobilom so ga nato odpeljali v Novo mesto, v kandijsko bolnišnico, kjer mu je primarij g. dr. Pavlič nudil takojšnjo pomoč.

Divjajoč kolesar

Novo mesto, 9. septembra.

Včeraj proti večeru se je vračala z družino g. Malija, čevlarskega mojstra v Novem mestu, iz Golne vasi proti mestu gđma Hedl Unterlugauer, uradnica na okr. načelnstvu v Novem mestu. Naenkrat pa je pridrvel za njimi dotedaj še neznan kolesar in se zaletel naravnost gđni Unterlugauerjevi v hrbet. Podri jo je na tla. Gospodična je odletela na kup gramoza ob cesti ter se močno poškodovala po levi roki, obrazu, po glavi, nogah in ostalem telesu. Pri tem se ji je tudi raztrgal lep, še skoraj nov plašč. Gospodično so prepeljali v novo-mestsko bolnišnico, kjer ji je bila nudena prva pomoč.

Velik fantovski tabor v Savinjski dolini

Za Savinjsko dolino bo prihodnja nedelja pomemben dan. Na Polzeli se vrši velik fantovski tabor, združen z blagoslovitvijo temeljnega kamna Društvenega doma. Na tabor pridejo fantje iz St. Petra, Zalca, Griž, Gotovelj, St. Pavla pri Preboldu, Braslovč, St. Jurija ob Taboru, Gomiljskega, Vranskega, Šmartna ob Paki, St. Andraža pri Velenju ter župnij gornjegrajske dekanije. Govorita dr. Jeraj in dr. Vatovec iz Maribora.

300letnica božje poti Sv. Trojica v Slov. goricah

Znamenita božja pot Sv. Trojica v Slovenskih goricah, kamor prihaja letno tisoče pobožnih romarjev, obhaja te dni tristoletnico svojega obstoja. Da se ta izredni dogodek čim dostojneje proslavi, prosí podpisani najljubše preč. dekanije in župnijske urade Slovenskih gor. Prekmurja in drugih krajev, iz katerih romajo verniki k Sv. Trojici, da blagovolijo prihodno nedeljo, to je 13. septembra oznaniti s prižnice sledeče:

Letos poteče tristo let, odkar se je pričela božja pot pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. V dostojno proslavo te tristoletnice se vrši na kvaterni petek, soboto in nedeljo 18., 19. in 20. septembra slovesna tridnevna s sledečim sporedom:

Na predvečer v četrtek ob 6 bodo slovesne večernice. V petek in soboto bo rana, pozna in večerna pridiga. K pozni službi božji v petek in soboto pridejo procesije iz vseh župnij lenarške dekanije. Vabimo vernike tudi iz drugih župnij, da pridejo v procesijah ali posamezno. Kvaterno nedeljo bo pri pozni službi božji slovesni sklep tridnevne. Presviti škof dr. Ivan Tomažič, ki bodo imeli že v soboto večer slovesne večernice, bodo tridnevno zaključili s svojo pridigo in s slovesno škofovsko sv. mašo in s papeževim blagoslovom. Vse tri dni bo dovolj spovednikov na razpolago, priporoča pa se romarjem, da po možnosti že doma opravijo sv. spoved.

Da dostojno proslavimo to znamenito tristolet-

15.000 ljudi gledalo prvi slov. film

Ljubljana, 10. septembra.

Včeraj je bila zadnja predstava skalahškega filma: »V kraljestvu Zlatoroga«. Tudi zadnja predstava je bila razprodana, kar zadostno dokazuje velikanski uspeh filma. Četudi je bil v začetku strah radi udeležbe upravičen zlasti še zato, ker je naša kino-publika danes že tako razvajena, ali bolje, tako pokvarjena od inozemske ničevredne produkcije, da je marsikdo mislil, da film ne bo vzbudil zanimanja, je film kljub temu videlo v desetih dneh okrog 15.000 gledalcev!

Veličasten praznik otrok Slovenske Krajine

Zbranih 3000 otrok — Razdeljenih 2500 daril

Murska Sobota, 9. septembra.

Kar se je odigralo včeraj v Crensovih, dosega daleč na okrog nima para. Ta dan so imeli otroci svoj praznik — otroški dan. Od vseh strani Slovenske krajine je prihitelo skupaj okrog 3000 fantov in deklic. Največjo pozornost so vzbudili otroci iz Murske Sobotke, ki so se pripeljali na dveh okrašenih avtomobilih. Bilo jih je do 120. Iz drugih krajev so prišli otroci deloma peš, deloma pa so se pripeljali z vozovi.

Slovesnosti so se začele ob dveh popoldne. Najprej je g. dekan Jerič iz Dol. Lendave otroke lepo nagovoril o usmiljenosti in jim je postavil za zgled Marijo kot otroka. Potem se je razvila okrog cerkve lepa procesija, v kateri so korakali samo otroci. Bilo jih je do 3000. Deklice so nesle kip otoka-Marije. Ob straneh je stalo na tisoče narod. Po procesiji je bil v cerkvi blagoslov z Najsvetejšim. Temu pa je sledil najbolj ganljivi trenutek vse prireditve. Vsi otroci so se glasno posvetili de-

MOČ

močne mišice, mirni živei, ravnotežje v organizmu razvijajo v človeku ono samozavest in delavno silo, ki ga usposablja za izredno delo darskega načina življenja. Izrabljene moči se morajo nadomestiti pri telesnih in duševnih naporih. Če nadrgnete svoje ude pred počitkom s par kapljicami pristnega

DIANA

FRANCOSKEGA ZGANJA

si zagotovite krasno osvežujoče sapanje, zbudili se bodele jutraj odpočiti in in lahko in brez utrujenosti delati. Mnogi vliivajo v umivalno in kopalno vodo par žlic »DIANA« francoskega žganja in opažajo enak dobrodejen občutek. — Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah. CENA: mala steklenica Din 10.—, srednja steklenica Din 26.—, velika steklenica Din 52.—. | | Pazite na ime »DIANA« in varujte se pred ničevrednimi ponaredbami. | 48 letni obstanek »DIANE« daje dovoljno jamstvo. | Razstavljeno na ljubljanskem velesejmu PAVILJON E 530—531. | | Oglejte si izložbo. Trgovci zahtevajte engros cenik.

nico, vabimo vse častilce Sv. Trojice Slovenskih gor. Prekmurja in drugih krajev, da se v največjem številu udeležijo te tridnevne, da poživijo svoje zaupanje v sv. Trojico, v Marijo, Mater božjo in svetnike, ki se od nekdaj častijo v svetotrojiški božjepotni cerkvi in dostojno posnemajo globokoverne naše prednike, ki so nam ustvarili to prelepo božjo pot.

P. Ernest Jenko,
gvardijan in župni upravitelj.

Zanimanje za film je med tem časom seveda še močno naraslo in sedaj se že oglašajo dežela. Skoraj vsa prosvetna društva bodo pokazala film svojim članom in vsako bi bilo najrajši prvo na vrsti. Zlasti pa nestrpno pričakujejo film na Gorenjskem, kar je razumljivo. — Film so danes ekspresno poslali na Poljsko, v Lvov, kjer ga bodo kazali ob priliki kongresa slovenskih turističnih društev. Prepričani smo, da bo film vžgal tudi Poljake in da bodo drugo leto naša letovišča že čutila ugodni propagandni vpliv filma.

letu Jezusu in Mariji. Potem pa so otroci drug za drugim pristopili k Marijinemu kipu in je vsak izmed njih položil pred njega šopek cvetic. Ta prizor je odrasle do solz ganil.

Po cerkveni slovesnosti se je začel pri cerkvi veseli del prireditve. Tam je stalo pet šotorov, ki so skrivali do 2500 raznih daril. V njih so bile nagradene vse dobrote od sladoleda, grozdja, pečiva in sladkorečkov do svinčnikov, zvezkov in drugih šoleških potrebščin. Darilo je dobil vsak, kdor je prej vsaj 1 Din daroval za šolotičnico »Dom sv. Frančiška« in je to izprizljal s blokom. To je bilo stiske, suvanja in veselja! Pri vsej radosti pa otroci niso pozabili tudi onih svojih tovarišev in tovarišic, ki niso mogli priti. Potem g. bogoslovca Halasa so poslali vsem pozdrave.

Lep je bil otroški dan in pomemben. Ako se bodo naši otroci v takem duhu vzgajali, kakršen je vel iz cele prireditve, potem čaka narod srečna bodočnost.

Razstavo slovenskih mest v stalni muzej!

Ljubljana, 10. septembra.

Brez dvoma je imela ta razstava na letošnji jesenski prireditvi ljubljanskega velesejma največjo privlačnost, kar jasno dokazuje resnično potrebo stalnega muzeja za to panogo v Ljubljani kakor tudi za stalne krajevne zbirke v vseh pomembnejših središčih tujeskega prometa. Kako škoda bo, če se raznesejo razstavljeni predmeti na vse vetrove in posebno, če tudi tam, kjer so doma, ne bodo našli pravega razumevanja in se bodo porazgubili v razne roke in — ropotarnice. Diorame, kot so Bled, Cerkljsko jezero, Dobrna, Kamnik, Kostonjeva, Novo mesto, Rimske Emone (Ljubljana), Rogaška Slatina in Valvazorjeve Ljubljane in dr. je treba na vsak način ohraniti stalnemu javnemu ogledu. Prav tako in še bolj vse krasno izdelane reliefe in modele od konca do kraja, njih število pa bi se moralo še znatno pomnožiti in spopolniti, mnogi tudi povečati; o njihovi vrednosti za orientacijo tujcev, kakor tudi njih velike vzgojne važnosti za stare in mlade ni treba še posebej poudarjati. Tu se nazorno in lahko umljivo vidi vse, posebno še krasota naše domovine, o kateri mi je rekel neki banaški multimilijonar, da je tako krasna, da Slovencem

sploh ni treba želeti raja, ker ga že itak imajo.

Za krajevne zbirke bi se morali razstavljeni izdelki seveda precej izpopolniti in zboljšati, to velja posebno glede Jezerškega, Kamniške Bistrice, Krškega, Kranjske gore, Laškega, Logarjeve doline, mesta Ptuj in drugih več.

Za Dolenjsko je treba še prav mnogo storiti, dasi smo bili preenečeni z razstavami posebno Novega mesta, sliko v tem oddelku »Dolina gradov« je treba takoj razmnožiti na jasen in čitljiv način in če mogoče dodati kratko zgodovino znamenitih gradov, graščin, samostanov, tudi stiškega, ter opisati zgodovinske in naravne spomenike prelepe dolenjske pokrajine, kjer leži še ogromni nedvigljeni zaklad tujeskega prometa. Še več številke bi se morale znatno zvišati in to tudi po vsej Sloveniji, ki izkazuje sedaj v letu 1924—1931 sledeče odstotke posetnikov: iz Jugoslavije 67,27%, iz Avstrije 9,46%, iz Nemčije 7,19%, iz Češkoslovaške 4,42%, iz Madžarske 2,65%, iz Italije 2,50%, iz Bolgarije, Rumunije, Grčije in Turčije 2,30%, iz Francije 0,74%, iz Amerike 0,52%, iz Poljske samo 0,46%, iz Anglije 0,40% in iz raznih drugih držav 2,02%. H. T.

Smrtna nesreča pri zgradbi

Gor. Radgona, 9. septembra.

Komaj so se dela pri carinarnici dobro pričela, že se je zgodila smrtna nesreča. Vredo 9. septembra popoldne so bili delavci zaposleni z betoniranjem temeljev. Dasiravno temelji ni posebno globoki, se je nahajalo na dnu precej vode, ki je stene, obstoječe iz nanešenega proda, stalno izpodkopavala. Stene so bile povečini sicer opažene, na mestu pa, kjer se je zgodila nesreča, ni bilo nobenega opaža in baš to je bilo usodno. Nenadoma se je namreč stena pesula in podkopala pod seboj tri delavce, ki so bili zaposleni v jarku.

Dva izmed njih je zasulo le deloma in so ju hitro rešili iz objema zemlje. Eden je le lažje poškodovan, dočim ima drugi nogo dvakrat zlomljeno.

V splečni zmedi so šele potem, ko so že prva dva odkopali, pogrežili še Matijo Muhiča iz Zbigovec, ki je bil tudi zaposlen v tem delu zgradbe. Imenovanega je zemlja popolnoma zasula in so ga odkopali že nezavestnega. Zdravnika dr. Breznik in dr. Peče sta bila takoj na mestu in poskusila vse, da ga rešita, vendar brezuspešno.

Ugotoviti je treba, da krivda ne zadene delavcev, ampak štetega, ki žtedi pri opaznem materijalu, pri tem pa spravlja v nevarnost življenje delavcev.

Moke je zmanjkalo

Trbovlje, 9. sept.

Včeraj si skoraj na vseh cestah in polih srečal ljudi, ki so nosili cele vreče moke, da je je v trgovinah kmalu zmanjkalo. Zvedelo se je namreč, da se s petkom vsled žitnega monopola moka podraži za 60 par, v trgovinah pa so zaokrožili na 75 par, ker manjšega drobiža.

Konzumi in trgovci so šli ljudem na roko in oddajali cele vreče moke, katero bodo odplačevali v obrokih. Vsled novih odredb se bo kruh, najvažnejša ljudska hrana, podražil nad 8%, plače pa so se znižale.

FOTOAPARATE

svetovnih trdk Zeiss-Ikon Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd. ima vedno v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Zahtevajte cenik! —

Slepa vas

Vsi ljudje in živina slepi - Prenašalci povzročevalca sleposti komarji in netopirji

Tiltepek, mala vas v državi Oaxaca, leži približno 1400 m visoko nad morsk gladino, je osamljena, revna in brez vsakega pomena. Kljub temu se zanj v zadnjem času živahno zanima vsa Meksika in posebno znanstveni svet. Vzrok tega zanimanja je redka nesreča: vsi tiltepeški prebivalci do zadnjega so slepi.

Večinoma so sleporojeni, drugi zopet izgubijo vid nekoliko mesecev po rojstvu, vsekakor pa še v teku prvega leta življenja. Ta usodna slepost pomeni pravo prokletstvo za nesrečno vas in zadene tudi maloštevilne tujce, ki jih privede usoda za daljši čas v Tiltepek. Še ti popolnoma zdravi došleci postanejo nekoliko mesecev pozneje slepi.

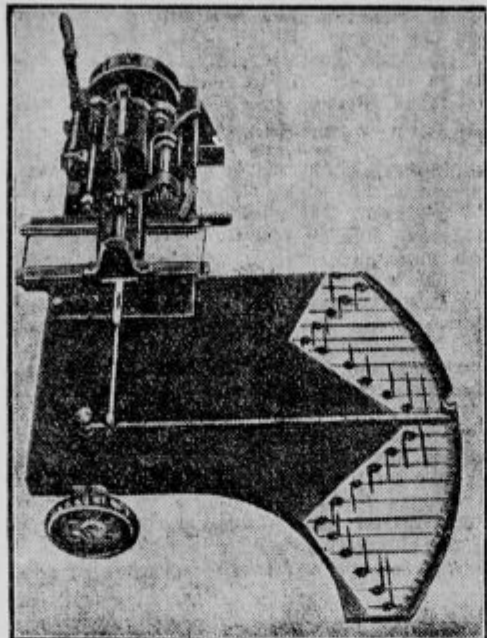
Zalostno je videti te revne indijanske, umazane in razcapane kmete, ki z dolgimi palicami v roki tavajo po ulici ali kako počasi, v usodo vdani, odhajajo ob jutranjem svitu na polje in korakajo za plugi, ki jih vlečejo po večini tudi slepi voli. Vse delo se vrši pomalo, previdno in v tragičnem molku. Prvo poročilo o skrivnostni bolezni je prispeval meksikanski zdravnik, dr. Ramon Pardo. Zbudilo je nepopolno zanimanje in napotilo tekom zadnjih let v domovino nesrečnih slepcev številne mednarodne znanstvenike, ki bi radi rešili to tragično skrivnost.

Slepi Indijanci bivajo po nizkih zidanih kočah. Namesto vrat imajo samo odprtino v zidu, ki jo zapirajo z velikim kamenom. Okna v Tiltepeku niso znana, ker tudi niso potrebna. Samo zato, da hladu svojih vedno zaprtih koč si privoščijo Indijanci nekoliko veselja. Zvečer po končanem poljskem delu se sliši odtod za- tegnjena, enolična godba drobnih lesenih flaut in prepevanje žganjepivcev. Alkoholizem je doma med temi nesrečniki.

Znanost se je dolgo časa zaman trudila nad vprašanjem o vzrokih oslepelosti nesrečnega plamena Ayooka, kakor se imenujejo ti Indijanci. Seveda nimajo ti reveži prav nobene pojma o zasebni in javni higijeni.

Zato so mislili raziskovalci od kraja, da bi vtegnile povzročati nesrečo posledice nebrzdane življenja. A kmalu se je izkazalo, da ne pridejo domačini v gorovju Sierra Oaxaca v noben dotik s prebivalci večjih krajev in sploh ne poznajo kožnih spolnih bolezni. Na to so raziskovali domačo žgano pijačo, ki je res preveč priljubljena pri slepih, in zopet se je izkazalo, da nikakor ne more biti kriva bolezn.

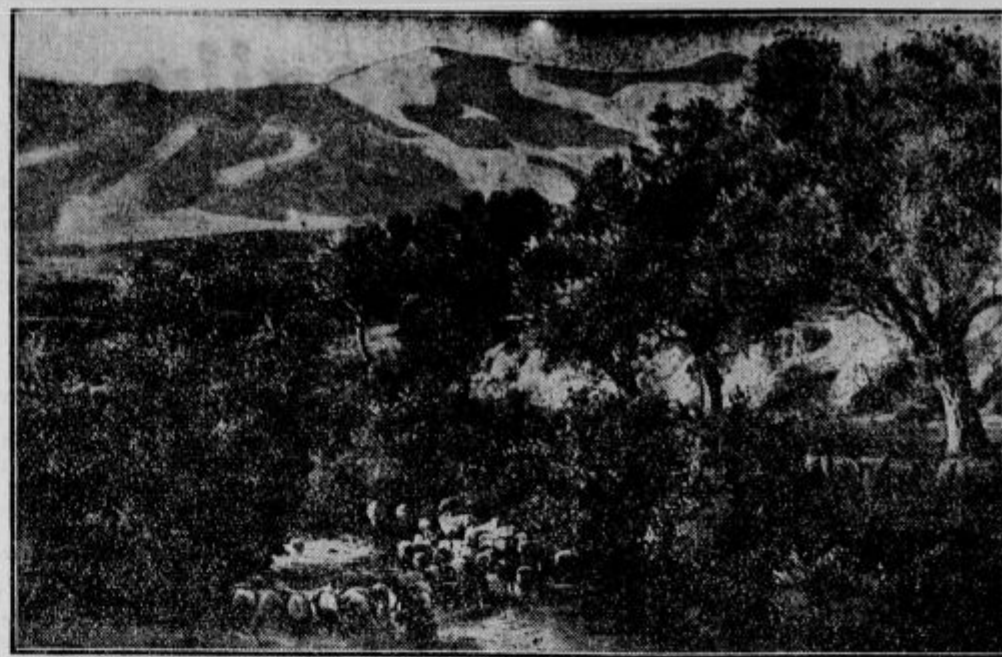
Isto žganje pijejo prebivalci ostalih, od Tiltepeka nekoliko kilometrov oddaljenih indijanskih vasi, ne da bi oslepel. Domačini sami so govorili o vplivu neke rastline z imenom la verguena, ki baje izpušča po noči strupeno

Stavni stroj za note, ki ga je iznašel neki bohumski stavec. S tem problemom se je mnogo ljudi doslej zaman trudilo.

soparo. Pravili so, da postane človek slep, če zagleda to cvetko. A kemično raziskovanje je ugotovilo, da je ta trditev golo praznoverje.

Sele lanska in letošnja raziskovanja so nekoliko objasnila skrivnost nesrečne vasi. Znanstveniki so našli poprej nepoznano vrsto tropskega moskita, ki človeka lahko okuži z drobnimi, kakor las oblikovanimi črvički. Slednji nedvomno zastupijo kri in utegnejo sodelovati pri širjenju slepote. Razen tega so se zanimali raziskovalci za neštete netopirje, ki v jatah gnezdiijo po hišah in hlevih in menda tudi prenašajo omenjene črvičke. Upajmo, da se znanstvenikom posreči najti lek proti tako kruti bolezni nesrečnih Indijancev.

Parnas gori! Slavna grška gora Parnas, ki jo pokrivajo krasni pinjski gozdovi, je postala prizorišče strahovitega požara, ki je uničil že na tisoče hektarov gozdov. Vojaštvo je prihitelo kmelom na pomoč, da bi ogenj pogasili, a doslej je bil ves trud zaman. Več vasi je v nevarnosti.

Nenavadno izpreobrnjenje

V svetu se je imenoval Han čen kan. Imel je za seboj dobro izobrazbo, ko je vstopil v tajništvo generala Vu-pej-fu-a kot pisar. Sledil je armadi na njenih potih in vojnih pustolovstvih več let. Potem se mu je vse pristudilo in hotel je svetu pokazati hrbet; rekel je svoji ženi: »Življenje med svetom je le veriga gorja zate in zame. Če tebe ne bi bilo, bi mogel postati menih. Toda Ti si ovira. Če bi se usmrtila, bi prejela na onem svetu lepo plačilo, jaz bi pa mogel v miru delati na nadnaravni izpremembi sebe samega (po naukih taoistov: Postati genij in doseči nesmrtnost).« — »To je dobra misel,« je dejala žena in se zastrupila z arsenikom.

Mož je nato preskrbel svojo malo hčerko pri sorodnikih, sinka je pa vzel s seboj in odšel v taoistični samostan, kjer je ostal tri leta. Po tem poizkusnem času je mogel (po taoisti-

nih meniških pravilih) ali ostati v samostanu ali pa se kot prosjak in glumač potikati po svetu. Odločil se je za poslednje in s svojim sinom prepotoval mnogo dežela. Ko so ga pa drugi taoisti obdolžili, da izvršuje magično medicino tako, da so posledice zle (bolezen itd.), se je razočaran vrnil domov, ohranil pa je vero in obleko taoističnega meniha.

V tem sta bila postala katoličana eden njegovih sorodnikov in njegov lastni brat. Nekega dne je srečal ta zelo pobožni menih, ki ga je neprestano žejalo po popolnosti, nekaj članov nove kitajske kongregacije manjših bratov sv. Janeza Krstnika. Prosil je za sprejem v samostan Osmernih blagov, da bi se pripravil na krst. Na vnebohod letos je ssekel svojo taoistično haljo in prejel krst. Od tedaj z apostolsko vnebo dela za katolicizem.

Kaj je prozorno

Kakor marsikateri drugi pojmi v fiziki tudi označba »prozoren« ne pomenja ničesar nespremenljivega. Najčistejša voda je v globini 20—25 cm popolnoma neprodorna za solneno luč, in vlada v morskih globinah večna tema. Tudi najboljše steklo izgubi sleherni prozornost, če je do pol metra debelo. Kovine so se še pred kratkim smatrale za popolnoma neprosojno snov. A ko se je posrečilo razplošiti vsaj nekatere kovine v izredno tenke lističe, takoj se je izkazalo, da preseva vsaka izmed njih in zraven ima posebno značilno luč. Tako preseva zlato v obliki najdrobnejšega, samo 0.0001 mm debelega lističa v modrikasto zelenkasti barvi. Srebro je znano kot izredno mehka snov. En gram brezprimesnega srebra lahko razegnemo v 2.500 mm dolgo žico. A kljub temu se ni do zdaj posrečilo skovati pod 0.0003 mm debelega srebrnega lističa. V tej obliki preseva srebro v sinjasti barvi, ki je nekoliko mešana z zelenkasto pa rumeno, v splošnem pa je dokaj bolj sinja ka-

Siegfried Hey, bivši nemški poslanik v Albaniji, ki je bil imenovan za vodjo vzhodnega oddelka v nemškem zunanjem uradu in bodo šle tudi vse balkanske zadeve skozi njegove roke.

Dva strahovala 40 kmetov in orožnika

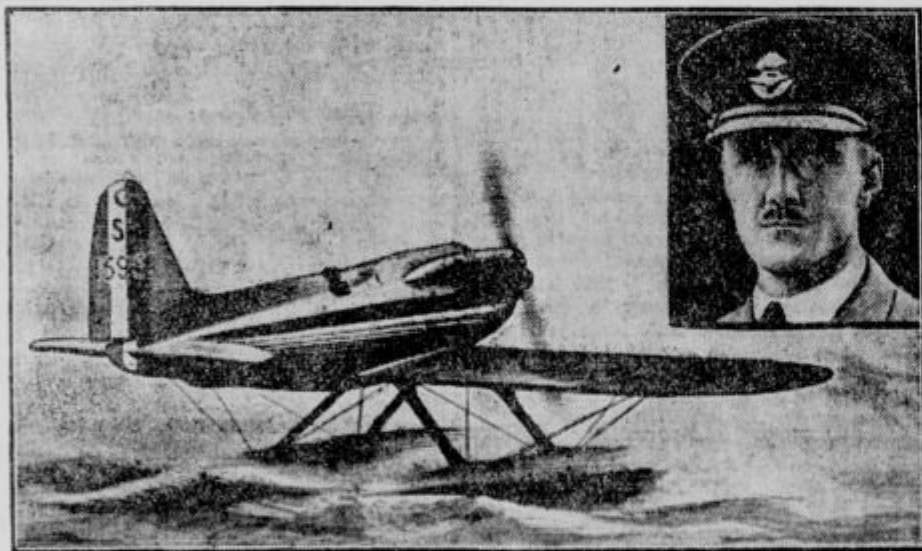
Na samotni gorski cesti med Lovcem in Sevljevim v Bolgariji je korakalo te dni 40 kmetov na semenj v spremstvu enega orožnika. Izza neke skale sta iznenada skočile prednje dva roparja z revolverji v roki in zahtevala denar. Kmetje so jima morali izročiti vso gotovino — približno 60.000 levov. Navzoči orožnik se je branil rabiti orožje. Od daleč so opazovali napad drugi kmetje, ki si pa tudi niso upali nastopiti proti roparjema.

Pomotoma ustrelil človeka

Osemnajstletni sin angleške časnikarice Clark je v Lahori zgodaj zjutraj prišel na vlak in vstopil v oddelek prvega razreda. Tu je spal mlad častnik, poročnik Sheehan, ki je bil dne 23. julija letos pri Blusavala na vlaku napaden in ranjen z bodalom. Ko se je Sheehan ob Clarkovem prihodu iznenada prebudil, je mislil, da so ga prišli zopet napast; zgrabil je revolver in sprožil. Mladi Clark se je smrtno zadet zgrudil in na mestu izdihnil.

Predsednik Hoover (1) je sprejel najboljšo umetno letalo sveta, ki so se bili udeležili tekm v umetnem letanju v Clevelandu.

V šestih urah v Ameriko! Pri vežbah za Schneiderjev pokal je dosegel poročnik Staimor (desno) s svojim letalom Vickers-supermarine-rolls-royce fantastično brzino 724,05 kilometrov na uro! Dosedanji rekord je znašal 593 kilometrov. Po novem rekordu bi trajal polet iz Evrope v Ameriko samo šest ur.

„On klub, jaz letovišče“

Po nekem berlinskem listu posnemamo: Gospa »trgovca« L. toži na ločitev zakona, ker ji njen mož kljub obljubi pred zakonom že tretje leto ni dovolil iti na letovišče. Tožiteljica, vitka oseba, se pač sama zaveda, na kako slabih nogah stoji njena tožba.

»Če bi moj mož ne imel sredstev« je dejala na prvi razpravi — »ne bi nič rekla; toda on v eni noči priigra toliko, kolikor bi potrebovala jaz za cel mesec pri morju. Moj zdravnik je rekel, da potrebujem izpremembe zraka, a moj mož pravi, da je prvo njegovo zdravje, ker on služi denar.«

»Ali temu, da hodi vaš mož vsak večer v klub, ne nasprotujete?« je vprašal sodnik.

»Ah ne! Saj sva se vendar tako dogovorila pred zakonom: on klub, jaz pa letovišče.«

Sodnik dobrohotno prigovarja možu, ki v znojevi pravi: »Če moja žena odpotuje, potem sem prepričan, da je namesto treh tednov ne bo nazaj sedem tednov, in v tem času — praznoveren sem — bom v klubu izgubljal.«

»Tak potem se pa peljite z njo pa ne boste nič izgubili.«

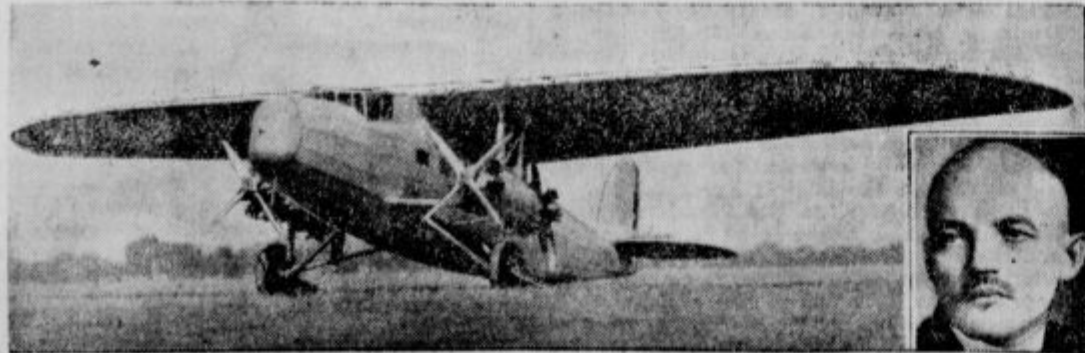
»Od česa pa naj živiva, če ne igram?«

»Torej pridobitni igralec.« je dejal sodnik in pravda se bo sedaj okrenila v drugo smer. A značilno je, na kakšnih temeljih se sklepajo moderni zakoni: »On klub, jaz pa letovišče.«

Američani ne znajo štediti

Štedenje v malem je velika umetnost, ki se ne da čez noč naučiti. Tako so izdali Američani lani kljub hudi krizi visoke milijarde za cigarete in slaščice. Dočim je pridobitni davek vrzel državi znatno manj, nego je bilo preračunano, so pa ostali dohodki od taks na luksuzne predmete skoraj v isti višini kakor prejšnja leta. L. 1930. so prodali v Združenih državah 115 milijard cigaret. Po kinematografih so prodali čokolade in drugih slaščic za 4,2 milijarde. Znatno se je zvišala potrošnja kave, ki so jo uvozili lani nad 972 milijonov funtov.

Nasproten učinek. »Zakaj pa ne zaspiš? Saj si vendar vzel uspavalni prašek?« — »To že. Pa mi še vedno ne gre v glavo, kako more le-karnar za tak prašek 3 Din zahtevati.«

Do. Kc. najnovejše Dornierovo orjaško letalo na štiri motorje. — Spodaj Klavdij Dornier.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10349.

Zajtrkovalnica

in delikatesna trgovina J. Buzzolini, Ljubljana, Lingarjeva ulica (za škofijo) se priporoča.

Učenec se sprejme!

M. Spreitzer, Ljubljana, veletrgovina, specerija in kolonijale.

Sprejme se mlinar

za kmečki mlin. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.577.

Hotelska sobarica

se išče. Ponudbe na hotel Kajfež, Florijanska ulica št. 4.

Iščem dekle

urno, zdravo, zmogljivo kuhinja in vseh gospodinskih del za takoj v mesto na deželi. Plača 400 Din mesečno, prijazno postopanje in dobra hrana. Ponudbe pod »Pridno dekle« na inseratni oddelku »Slovenca«.

Gospodična

se sprejme k otrokom za učenje šolskih nalog, govorjenje nemškega jezika in klavirja, za celo popoldne od 2—7 — vestna in poštenega vedenja. — Ponudbe s priporočili in honorarjem na upravo »Slovenca« pod št. 10.576.

Denar

Išče se posojilo

na L. mesto trgovske hiše v centru Ljubljane, po 7% obrestovanja. Ponudbe pod šifro »Posojilo«.

Pouk

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesijonirana. Prospekt št. 16 zastoni. Pišite ponil.

Gosli poučuje

bivši učitelj konservatorija. Študentska ul. 9-1.

Gojko Pipenbacher

koncesijon. šoferska šola, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12. - Zahtevajte informacije.

Dijaki

Dva mlajša dijaka

sprejem v zračno sobo in na dobro hrano na Miklošičevi cesti 6/II, desno, leve stopnice.

Osmošolec

išče mirno sobico. Ponudbe pod »Dijak« na upravo »Slovenca«.

Stanovanja

Sobico

meblirano ali prazno, v šentpeterskem okraju, oddam samcu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.530.

Stanovanje

dve sobi, kuhinja in kabinet, v ljubljanski okolici, se odda proti posojilu 12.000 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.578.

Vnajem

Poslovni lokali

na Dunajski cesti št. 29/1 se takoj oddajo. Poizve se istotam.

Objave

Izjava!

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih kjer in kadarkoli napravila moja žena Slavica Jost. — Avgust Jost, Trbovlje I, Retje 45.

Glasba

Klavir

zelo lepo ohranjen, z lepim polnim glasom, poceni prodam. Josip Heybal, organist, Kamnik, Šutna 34.

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6. II. nadst.

Posestva

Nova vila

s 4 stanovanji z vsemi pritlikinami je naprodaj. Notri je elektrika, vodovod, kanalizacija, kopalnica in drugo. 5 minut od cestne železnice. Poizve se pri županstvu Moste pri Ljubljani.

Nova hiša

v Rožni dolini, z dvema dvosobnima stanovanjema za takojšnjo vselitev, se zelo ugodno prodaja. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 10.575.

Manjšo hišo ali vilo

kupim v mestu ali v bližini periferije. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ugodno«.

Kupimo

Ročni sekalni stroj

(Handhebelstange) — kupim. Franc Požan, Dravljice 66, p. št. Vid.

Bukova drva

prvovrstna, v vsaki količini, stalno kupujem. Na ponudbe brez cene se ne oziram. Veletrgovina Iv. Praznik, Zagreb, Draškovičeva ulica 54, telefon 82-04.

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6. II. nadst.

Prodamo

Male papige

se prodajo ali zamenjajo za kanarčke. Stari trg 15, pritličje.

Stopnice

železne, lepe (Schneckenstiege), se ceno prodajo v Ljubljani, Mestni trg 3, v trgovini Breznik.

Sode

vinske, od 100—800 l vsebine, prodam. — Dobrajc, Maribor, Tattenbachova 21.

Več karnis

(trd les) in rabljene damške čevlje št. 38 poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.580.

Puhasto perje

čisto čohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja.

KROMPIR I a bel,

FIZOL prepelčar, JABOLKA, namizna in za mošt, ZAKLANE PRAŠICE, pršutnike, BUKOVA DRVA, OGLJE, REZAN LES,

nudim po najnižjih dnevnih cenah poljubne množine za takojšnjo ali poznejšo dobavo. Zahtevajte pismeno ponudbo od P. Knez, Zagorje ob Savi.

Naznanjamo, da se je

ALFONZ BREZNIK

tvrdka klavirjev in glasbil presella v lastno hišo

Aleksandrovo cesto 7

(vogal Bethovne ul.) ter se priporoča svojim odjemalcem

Vsem, ki ste je poznali, javljamo žalostno vest, da je v četrtek zjutraj umrla naša draga mati, sestra, teta, svakinja, stara mati in prastara mati

Helena Poženel

v 89. letu starosti, previdena z verskimi tolažili. Pogreb bo danes v petek ob 4 popoldne iz Kladezne ulice 19 na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v trnovski župni cerkvi. Ohranimo jo v hvaležnem spominu.

Ljubljana, dne 10. septembra 1931.

ZALUJOČI OSTALI

Obrt

Pletenine

sprejem v komisijko prodajo. Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod »Pletenine«.

Sveže in suhe gobe

kupujem stalno vsako množino. Zahtevajte pojasnila.

Namizna jabolka

prvovrstna, razpošiljam po najnižji ceni. — Peter Setina, Radeče — Zidani most.

GREŠITE MNOGO

Če ne čitate redno SLOVENCA

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon) lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

Vreče

Kdor rabi vreče kupi jih najceneje pri tvrdki:

Mirko Mlakar

Ljubljana - Slomškova ulica št. 17

tel. št. 2942.

SLIKARSTVO IN PLESKARSTVO

F. & E. REMŽGAR, LJUBLJANA

Kolodvorska 18 -- Copova 10. Telef. 3430

Se priporočata za vsa v to stroko spadajoča dela

Soboslikarstvo in pleskarstvo

hitro, točno in ceno izvrši

Ivan Lorber, Maribor, Vetrinjska 5

Umrl nam je naš ljubljani oče

FRANC GABER

v 84. letu starosti v sredo ob 11 do-

poldne, previden s tolažili svete vere.

Pogreb predražega se bo vršil v pe-

tek 11. septembra 1931 popoldne ob 2

s Trate na škofjeloško pokopališče.

Škofja loka, 9. septembra 1931.

ZALUJOČI OSTALI

Josip Lavtižar:

Bled in Briksen

Zgodovinska povest iz 17. stoletja.

»Pišite, gospod Kolb,« je opozoril škof tajnika. Tedaj je Odar s Čejšnjeje spomnil Pretnarja, naj pove pritožbo zaradi lova.

»V Bohinju imajo grajski lovcu veliko psov,« je pripovedoval Pretnar, »psov, ki delajo posestnikom občutno škodo. Šumarji napravijo večkrat skupen lov in pripeljejo s sabo celo krvelo pasje rodovine. Kadar gonijo divjačino, drviyo psi po poljih in pohodijo žito, da bi ga toča ne pobila huje. Ako pa kmetje zahtevajo povrnitev škode, jim nihče nič ne da.«

»Ali pišete, gospod tajnik, kar pripoveduje posestnik Pretnar?« je vprašal Welsberg zapisničarja.

»Da, vse po vrsti, Prevzvišeni.«

Potem se je obrnil zopet do moža z besedami: »Le povejte, kar vas teži. Vse bom dal preiskati in napake odpraviti. Jaz hočem, da ste zadovoljni z grajsko upravo.«

Tedaj je zašepetal Torkar z Bohinjske Bistrice Pretnarju, naj pove, kako je z ovčami na paši.

»Psi pa delajo še drugo škodo,« je začel Pretnar. »Ko drviyo sem in tja, nadlegujejo tudi živino na paši, posebno ovce. Večkrat pridivljajo med čredo in jo preženejo na vse strani. Ovce se razkropijo daleč po planinah in ne upajo več nazaj. Na ta način jih je prišlo že veliko v izgubo. Podavili so jih volkovi ali raztrgali medvedje.«

Tako je pripovedoval Pretnar in navedel še več drugih nedostatkov. Ob koncu je v imenu vseh kme-

tovalcev prosil škofa, naj milostno upošteva pritožbe in jih razsodi v korist domačemu prebivalstvu.

Welsberg je bil usmiljen gospod. Kmalu je prišla od pomoč in vse je šlo na bolje.

10. Pri knezoškofu Tomažu Hrenu v Ljubljani.

Kmalu po prihodu na Bled je ukazal škof Welsberg napreči konje, da se pelje v Ljubljano. Smatral je za svojo dolžnost, da obišče najprej vladiko Tomaža Hrena. Welsberga sta spremljala pri tem obisku kanonik dr. Eden in tajnik Kolb. Konji so bili po dolgotrajni poti s Tirolskega že dovolj odpočiti, da vožnja z Bleda v Ljubljano, vračunski počitek v Kranju, ni trajala več nego šest ur.

Ob treh popoldne je obstala Welsbergova kočija s štirimi belci pred škofijsko palačo v Ljubljani. Ljudje so obkrožili kočijo in vpregli v spoštljivo pozdravljali tirolskega cerkvenega kneza. Hren ga je pričakoval pri glavnem vходу palače. Prejel je namreč obvestilo, da ga Welsberg obišče. Škofa sta se iskreno pozdravila in odšla v gorenje prostore. Seveda je Welsberg najprej pripovedoval, kako se mu je godilo na potovanju iz Briksna na Bled.

Hren: »Zelo sem vesel Vašega prihoda. Zelen bi, da ostanete dalj časa pri meni.«

Welsberg: »Prav rad sprejemam Vaše prijazno vabilo. Jutri se ostanem v Vaši častiti družbi, potem pa se moram vrniti na Bled, ker bomo obhajali Veliki Šmarin. Ta praznik bi rad imel božjo službo na otoku. In tudi birmoval bom; upam, da ne boste imeli zoper to nobenega ugovora.«

Hren se je delal, kakor da bi rad dovolil, v resnici pa je težko gledal, da imajo Briksenčani tudi duhovske pravice v ljubljanski škofiji.

Potem sta se razgovarjala o tekočih zadevah. V kakšnem nepokoju živi cesar Ferdinand II., kako velik davek je naložen na hiše in zemljišča, kako hitro pada veljava denarja, kako je kranjska dežela popolno izžeta, poleg tega pa še nobenega upanja ni, da bi bil konec vojne.

Welsberg: »Hvaležno se spominjam Vaše apostolske gorečnosti glede krivoverstva v Vaši škofiji. Saj ste ga skoraj popolnoma iztrebili.«

Hren: »Deo gratias! Veliko smo storili v tem oziru.«

Tedaj je Hren, ki ni rad slišal hvale o svojih službah, obrnil pogovor na drugo stran. Vprašal je Welsberga:

»Kako so Vam, carissime frater in Christo, všeč naš kraj?«

Welsberg: »Izenaden sem nad prirodno lepoto kranjske dežele. Bled pa sploh išče tekmece v tem oziru.«

Hren: »Tudi ljudstvo je dobro. Obiskal sem vso škofijo in se prepričal, da napreduje versko življenje.«

Welsberg: »Kaj pa duhovščina? Kako izvršuje svoj poklic?«

Hren: »Luteranstvo je zmotilo tudi tega ali onega dušnega pastirja, pa to pripada že preteklosti. Sedanja duhovniki niso vneti samo za svoj poklic, temveč so tudi izobraženi gospodje. V Gradcu, v Padovi in v Bologni imamo bogoslovne šole. Posebno goreče delujeta za katoliško stvar redova jezuitov in kapucinov; rek-l bi, da sta odločilna za vse naše duševno življenje. Z mladostnim ognjem in z veliko vztrajnostjo sta zastavila svoje moči za verski prepoved ljudstva. Jezuitje vplivajo z dobrimi šolami na višje stanove, kapucini pa delajo požrtvovalno med preprostimi ljudmi.«